

ESPERGÆRDE MUSIKFORENING

45. sæson 2024/25 Program nr 374 Mørdrup Kirke Søndag 15. September 2024

Espergærde Musikforening åbner sæsonen 2024/25 med en god gammel ven, DUEN - Det Danske Ungdomsensemble & Morten Ryelund. Sammen med violinisten Harald Haugaard vil DUEN lege med det musikalske område mellem folkemusik og klassisk musik. På programmet findes også en hjørnesten i det klassiske repertoire: Mozarts store symfoni i g-mol, nr. 40.

Program

Bela Bartók
(1881-1945)

Rumænske danse SZ56

Carl Nielsen
(1865-1931)

Bøhmisk-dansk folketone FS130

P A U S E

W.A.Mozart
(1756-1791)

Symfoni nr 40, g-mol, KV550

1. Molto allegro

2. Andante

3. Menuetto; Allegretto & Trio

4. Allegro assai

Bemærk venligst, at ændringer i programmet kan forekomme

DUEN – Det danske Ungdomsensemble har eksisteret siden 2012. Morten Ryelund er kunstnerisk leder og dirigent for ensemblet, der er kendt for en særlig spillestil og pædagogik. Ensemblet består af talentfulde musikere i alderen 17-27 år, der bliver udvalgt gennem auditions. DUENs repertoire spænder fra barok til moderne musik, og ensemblet har blandt andet uropført værker af Anders Koppel, Signe Lykke og Peteris Vasks. DR P2 transmitterer jævnligt DUENs koncerter, og ensemblet samarbejder ofte med prominente klassiske solister og internationale stjerner. DUEN har også markeret sig inden for rytmisk musik med kunstnere som Benjamin Koppel og DJ Noize.

Morten Ryelund (f. 1970) er DUENs kunstneriske leder og faste dirigent. Siden DR Ungdomsensembllets oprettelse i 2004 har han været drivkraften bag ensemblet og har siden fortsat sit arbejde med DUEN.

Han fik sin professionelle dirigentdebut med Sønderjyllands Symfoniorkester i 1996. Siden har han arbejdet med talrige orkestre og ensembler som f.eks.: Sjællands Symfoniorkester, Aalborg Symfoniorkester, Aarhus Symfoniorkester, DR Underholdningsorkestret, Malmö Symfoniorkester, Helsingborg Symfoniorkester, Athelas Sinfonietta, DR Radiokoret, Det Kgl. Operakor og Copenhagen Chamber Orchestra. Desuden har han lang og omfattende erfaring i arbejde med unge musikere og har igennem hele sin karriere været initiativtager til en række ensembler og orkestre.

Han er uddannet dirigent hos Alexander Polischuk ved konservatoriet i Skt. Petersborg 1997-2001. Han er desuden violinist-uddannet på Det Kgl. Danske Musikkonservatorium (diplomeksamen 1995).

Harald Haugaard (født 1975) er en dansk violinist og komponist. Haugaard er uddannet i almen musikpædagogik på Det Fynske Musikkonservatorium i 1998. Han var docent på folkemusikeruddannelsen på stedet fra 2000-2005. Han har desuden undervist på Norges Musikhøgskole, Vestjysk Musikkonservatorium, Ollerup Efterskole og Kungliga Musikhögskolan i Stockholm. Sammen med Morten Alfred Høirup dannede han duoen Haugaard & Høirup i 1998. Ved Danish Music Awards Folk har de modtaget adskillige nomineringer og har vundet prisen som "Årets danske folk-artist (traditionel)" og "Årets danske folk-komponist" i 2004.

I 2012 tiltrådte han som kunstnerisk leder af folkBALTICA festivalen samt dennes ungdomsensemble. Han har ligeledes været kunstnerisk leder og underviser på Syddansk Folkemusiktalentskole fra 2012-2016. Sammen med folkesangeren Helene Blum optræder de under navnet Helene Blum & Harald Haugaard Band.

Bela Bartók er en af de helt centrale skikkelser i det 20. århundredes klassiske musik. Navnlig anses hans strygekvartetter for at være de bedste, der er skrevet siden Beethoven. Bartók undersøgte sammen med komponisten og musikpædagogen Zoltán Kodály den ungarske, slovakiske og rumænske folkemusik og skabte en uvurderlig samling af værker med udgangspunkt i den folkelige musik. Hans værker har en enorm spændvidde fra store orkesterværker til små naive stykker oprindeligt beregnet til klaverskoler for børn, fx *For Children* og *Mikrokosmos*, hvor han har taget udgangspunkt i folketonen og ikke mindst -rytmen. Bartók kom under indflydelse af Debussy og blev i kombination med forskningen i folkemusikken inspireret til at forholde sig friere til tonaliteten. Det var dog fortrinsvis rytmen og det harmoniske aspekter, som satte det udtalte præg på hans musik.

Carl Nielsen skrev *Bøhmisk Folketone* på bestilling i 1928 i anledning af en koncert med det ganske unge Statsradiofoniens Symfoniorkester, som skulle markere ti-året for oprettelsen af republikken Tjekkoslaviet. Orkestrets chef, kammersanger Emil Holm fik Carl Nielsen til at komponere denne parafrase for strygeorkester over en tjekkisk og en dansk folkemelodi. Den tjekkiske melodi er "Teče voda, teče", den danske er melodien til folkevisen "Dronning Dagmar ligger udi Ribe syg" - dronningen, der var gift med Valdemar Sejr, var født bøhmisk prinsesse. Tidligere samme år havde Carl Nielsen været på kurophold i Tjekkoslaviet, og det er formentlig dér, han har stiftet bekendtskab med den bøhmiske sang. Han satte den sidste note en uge før uropførelsen d. 1. november 1928.

W.A. Mozart skrev sin symfoni nr. 40 i 1788, hvor han var træt af at bukke og skrabe for adelen og kejseren. Han har som sædvanlig ingen penge og desuden er der en ny alvor i tiden, hvor kunstnerne begynder at udforske menneskets mere dunkle sider. Musikken må gerne være urolig og skifte stemning. Over sommeren skrev han tre meget forskellige symfonier, nr. 39, 40 og 41 - hvor nr. 39 er lys og livsbekræftende, Jupitersymfonien er vittig og spirituel og kunstfærdigt kontrapunktisk, og mellem disse to lyse værker står den mørktfarvede g-mol-symfoni med sin tragik og pessimisme. Allerede i instrumentationen afviger g-mol-symfonien fra normen, idet den er uden trompeter og pauker, oprindeligt også uden klarinetter, som dog blev tilføjet senere. Symfonien er opbygget efter det klassiske mønster med fire satser, som også hver især følger de klassiske former, men Mozart udfylder disse former på en højst original måde. Første sats indledes således ikke med direkte med hovedtemaet. Først høres akkompagnementet og derefter præsenteres det rastløse hovedtema, der med sine sukkende vendinger afspejler en tungsindig uro, næsten som et mareridtsagtigt, uroligt åndedræt. Som kontrast til den dramatiske første sats følger en rolig og mild andante, med både lys og mørke. Den dystre stemning vender tilbage i tredje satsens trodsige tema, der rytmisk går på tværs af den tredelte takt. Kun i trioen, der bringer mindelser om østrigsk folkemusik, er der lyspunkter så rolige, at man for et øjeblik glemmer de dystre og tragiske omgivelser. Sidste sats indledes med en opadgående brudt treklang, og den dystre stemning fra første sats tages op, men endnu vildere og mere lidenskabeligt. Og uden formildende omstændigheder slutter Mozarts måske mest fortvivlede værk i samme dystre stemning som det begyndte.

Lisbeth Ringsholt